

правоохоронних органах. Співпраця з міжнародними структурами дозволяє отримувати додаткові ресурси, експертну допомогу та брати участь у програмах, спрямованих на зміцнення інституційної спроможності правоохоронних органів.

Таким чином, боротьба з корупцією у правоохоронних органах має бути комплексною і системною. Лише завдяки поєднанню жорсткого законодавчого контролю, технологічних рішень, підвищення рівня професійної етики, міжнародного співробітництва та активної участі громадянського суспільства можна досягти суттєвих результатів у викоріненні цього явища. Створення ефективної антикорупційної системи забезпечить підвищення рівня довіри громадян до правоохоронних органів та зміцнить верховенство права.

### **Список використаної літератури**

1. Плекан В. Особливості та причини виникнення корупції в правоохоронних органах України. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С. 232
2. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14.10.2014 р. № 1699-VII . URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18> (дата звернення 23.03.2025 р.)
3. Бондаренко О.С., Янішевська К.С., Миргород-Карпова В.В. Антикорупційна спеціалізація в діяльності прокуратури: інституційні та правові засади. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренко. 2023. № 1 (101). С.36-48.

### **Скрипник Дмитро Юрійович**

здобувач ступеня вищої освіти магістр  
Вінницького державного педагогічного університету  
імені Михайла Коцюбинського

### **Заболотний Андрій Володимирович**

кандидат наук з державного управління,  
старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування  
Вінницького державного педагогічного університету  
імені Михайла Коцюбинського

## **РОЛЬ ПРЕЗИДЕНТА У ФОРМУВАННІ ЕФЕКТИВНОГО КОМПЛАСНСУ ТА АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ**

Роль Президента у формуванні ефективної системи запобігання корупції є надзвичайно важливою, оскільки саме Президент відповідно до Конституції України виконує функції гаранта державного суверенітету, територіальної цілісності, дотримання Конституції, прав і свобод людини й

громадянина, реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. [1, ст. 102]. На Президента також покладено завдання визначати загальний вектор державної політики, в тому числі дієвих механізмів протидії корупції та утвердження принципів прозорості влади.

Законодавча база, яка визначає правові засади участі Президента у формуванні та реалізації антикорупційної політики, включає перш за все Закон України «Про запобігання корупції» де окреслено принципи й механізми запобігання корупції у державному секторі, а також окремо встановлено повноваження спеціально уповноважених органів у сфері боротьби з корупцією [3, ст. 1]. У контексті конституційних функцій Президента важливо підкреслити його право законодавчої ініціативи, в тому числі, що регулюють комплаєнс, а також необхідність узгодження дій із парламентом та урядом. Завдяки такій взаємодії формується єдина узгоджена стратегія протидії корупції на національному рівні [4, с. 66].

Зміцненню інституційних механізмів антикорупційної політики значною мірою сприяє діяльність Національного антикорупційного бюро України, що діє відповідно до Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» Хоча призначення директора НАБУ за чинним законодавством здійснюється за процедурою відбору, в якій задіяні незалежні комісії, Президент, зі свого боку, має вагоме значення у формуванні суспільних очікувань щодо доброчесності й прозорості цього процесу. Аби відповідні призначення справді мали довіру громадськості, необхідне забезпечення чіткого дотримання вимог закону щодо конкурсу, а також невторчання у роботу НАБУ з боку політичних сил. Президент здатен стимулювати реалізацію принципу незалежності й нейтральності у процесі відбору кандидатів шляхом недопущення призначень за політичними чи особистими мотивами. [2, с. 7].

Ще одним важливим елементом інституційної антикорупційної системи є Національне агентство з питань запобігання корупції. Через свої публічні виступи й ініціативи Президент може впливати на вдосконалення роботи цього органу, спрямованого на перевірку електронних декларацій посадовців [3, ст. 50]. Здатність Президента об'єднати різні гілки влади для формування єдиних підходів до декларування доходів та врегулювання конфлікту інтересів стає ключовою передумовою ефективності антикорупційної політики. Завдяки публічній підтримці механізмів контролю за статками посадовців і держслужбовців підвищується прозорість діяльності державних органів та зменшується ризик виникнення системної корупції [5, с. 61].

Президент, відповідно до статті 106 Конституції України, реалізує повноваження, пов'язані з гарантуванням державної безпеки та сприянням національним інтересам, що тісно пов'язано з комплексною протидією корупційним правопорушенням [1, ст. 106]. Насамперед це виявляється в здатності Президента ініціювати проведення перевірок центральних органів виконавчої влади, заслуховувати звіти структур та вимагати від урядовців та правоохоронних органів належного розслідування корупційних справ. Таким

чином забезпечується злагодженість дій, зокрема в питаннях досудових розслідувань, відкриття кримінальних проваджень чи організації міжвідомчої взаємодії [4, с. 128].

Важливо підкреслити ще один аспект: Президент, користуючись конституційним правом представляти державу на міжнародній арені, може запозичити для України передові європейські та світові антикорупційні практики [6, с. 95]. Угоди про міжнародну взаємодію в кримінальних справах, меморандуми про обмін інформацією та технічну підтримку з боку Європейського Союзу й спеціалізованих інституцій, зокрема GRECO (Група держав Ради Європи проти корупції), дають змогу використовувати досвід європейських країн для вдосконалення внутрішнього законодавства. Насамперед це стосується питань підготовки кадрів у сфері викриття економічних злочинів, а також у запровадженні електронних систем для державних закупівель, аби зменшити корупцію у фінансовій сфері. [5, с. 36].

Помітним залишається також внесок Президента у формування громадської думки щодо антикорупційних реформ. Його публічні виступи здатні привертати увагу суспільства до питань які стосуються доброчесності, прозорості й підзвітності, тим самим створювати суспільний тиск на органи влади для боротьби з корупцією. Така публічна риторика на найвищому рівні стає передумовою для розширення участі громадянського суспільства та медіа у викритті корупційних схем і, відповідно, сприяє кращому контролю з боку громадськості [4, с. 41].

Однак варто зазначити виклики. Серед основних проблем вирізняють політичний тиск, коли реформи гальмуються або відтермінуються через відсутність консенсусу в парламенті. Також певну роль відіграє і чинник кадрових призначень, коли призначення на керівні антикорупційні посади відбувається за політичної підтримки і може втрачатись прозорий характер [2, с. 3].

Крім того, важливою складовою антикорупційної політики залишається подальше вдосконалення чинного законодавства. Спираючись на Закон «Про запобігання корупції» та відповідні розділи Конституції, Президент може ініціювати розробку проєктів, що вдосконалюватимуть механізми фінансового контролю, прозорості тендерів. У цьому контексті корисним є вивчення досвіду ЄС, зокрема з прозорості державних закупівель та електронних реєстрів, які мінімізують особисті контакти і знижують імовірність хабарництва [5, с. 74].

З огляду на масштаб проблеми, Президент, маючи повноваження щодо визначення основ зовнішньої політики, може на міжнародних форумах та самітах порушувати питання спільної протидії корупційним схемам, особливо, що стосуються так званого «відмивання коштів». Активна комунікація на такому рівні посилює довіру партнерів до України [6, с. 96].

Отже, роль Президента у формуванні та реалізації антикорупційної політики й механізмів комплаєнсу є визначальною. Завдяки конституційним повноваженням він може скеровувати законодавчі ініціативи, забезпечувати незалежність та дієвість правоохоронної системи, а також питань, що

стосуються незалежної кадрової політики антикорупційних органів. Підтримувати громадський рух за прозорість і підзвітність влади. Ефективне використання цих можливостей сприятиме боротьбі з корупцією, водночас зміцнюючи легітимність державних інституцій і підвищуючи довіру суспільства до влади.

### **Список використаних джерел**

1. Конституція України : від 28.06.1996, № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#n4603>
2. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014, № 1698-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>.
3. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014, № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
4. Пластун М. С. Глава держави і антикорупційна політика: проблеми формування та реалізації: монографія / за ред. Ю. О. Волошина. Одеса: Фенікс, 2018. 224 с.
5. Антикорупційна політика ЄС: ключові елементи, орієнтація на сталий розвиток, уроки для України: навчальний посібник. Суми: Інститут стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань, 2023. 270 с.
6. Дем'янчук В. Поняття та види суб'єктів антикорупційної політики в Україні. Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка С. Дем'янчука, С. 95–96.

### **Сментина Наталія Валентинівна**

доктор економічних наук, професор,  
професор кафедри економіки і фінансів  
Одеського національного морського університету

## **ДОБРОЧЕСНІСТЬ І КОМПЛАЄНС У БІЗНЕСІ: ВИКЛИКИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

З поглибленням світогосподарських зв'язків та посиленням конкурентної боротьби за ринки збуту, клієнтів і міжнародні позиції зростає роль комплаєнсу як інструменту забезпечення прозорості та стійкості господарської діяльності.

Комплаєнс (від англ. «compliance» – відповідність) – це система заходів, спрямована на забезпечення відповідності діяльності підприємства, організації чи державної установи вимогам законодавства, етичним нормам і внутрішнім політикам [2]. Отже, у широкому розумінні комплаєнс характеризує відповідність суб'єкта господарювання будь-яким встановленим вимогам та нормам. Однак в умовах глобалізації він набуває значення комплексної управлінської концепції, що забезпечує не лише дотримання національного та міжнародного законодавства, але й